

Förslag till riksdagen

1988/89:18

Riksdagens revisorers förslag angående Aktiebolaget Tipstjänsts stöd till idrotten

Förs.
1988/89:18

Riksdagens revisorer granskar sedan den 1 juli 1987 även de statliga bolagen. Den första granskningen av denna art har gällt det av staten helägda Aktiebolaget Tipstjänsts kostnader i form av reklam samt stöd till olika ändamål inom den svenska idrotten. Granskningen har i huvudsak avsett verksamhetsåret 1987.

Tipstjänst har enligt beslut av regeringen rätt att bedriva vadhållningsrörelse i samband med tävlingar (tips och oddset) eller i form av lottning (lotto och joker). Bolagets årsvinst skall enligt av regeringen utfärdade tillstånd till vadhållningsverksamheten¹ – efter aktieutdelning och sedvanliga avsättningar – oavkortad inlevereras till statsverket.

Vid granskning av bolagets redovisning för verksamhetsåret 1987 har det visat sig att bolaget lämnat vissa föreningar och organisationer på idrottsområdet stöd som inte kan anses vara erforderligt för bolagets löpande vadhållningsverksamhet utan måste anses som ett allmänt direkt stöd till idrotten.

Mot bakgrunden av riksdagens uttalande, senast under 1987/88 års riksmöte (KrU 1987/88:22), att statens stöd till idrotten bör beslutas av riksdagen i samband med bedömning av anslagen för andra ändamål, föreslår revisorerna att riksdagen ger regeringen till känna att Tipstjänsts allmänna stödverksamhet till idrotten inte bör få fortgå i den omfattning som nu sker och att, om stöd skall ges, regeringen beslutar om omfattningen härav.

1 Revisorernas granskning

Över granskningen har upprättats en rapport (1988/89:2) benämnd AB Tipstjänsts kostnader för reklam och stöd till olika ändamål (dnr 1987:47)². Rapporten och yttranden över rapporten, inhämtade från kammarkollegiet och Tipstjänst, biläggs (bil. 1-3). I granskningsrapporten beskrivs närmare Tipstjänsts verksamhet och de olika former av vadhållning som bolaget bedriver.

Bolaget får av regeringen tillstånd att för bestämd tid anordna vadhållningsrörelse.

Det för verksamhetsåret 1987 gällande tillståndet har omfattat tiden den 1 januari 1979 t.o.m. den 31 december 1988 i fråga om tips, lotto och joker

¹För verksamhetsåret 1987 gällde beslut den 23 augusti 1984 om tillstånd att anordna vadhållning och sedermera medgivna tillstånd. Fr.o.m. den 1 januari 1989 gäller tillståndsbesluten den 1 september resp. 10 november 1988.

²Granskningen har skett på förslag av revisorernas kansli.

och för tiden den 1 oktober 1986 t.o.m. den 31 december 1988 för vadhållning som förutsätter odds.

Enligt 10 § bolagsordningen får bolaget till aktieägarna årligen utdela högst 5 % av de till utdelning tillgängliga vinstmedlen. Återstående årsvinst skall disponeras på sätt regeringen föreskriver. I beslut av regeringen den 23 augusti 1984 med bestämmelser om Tipstjänsts vadhållningsrörelse förordnas bl.a. följande.

För att bestrida sina kostnader får bolaget ta i anspråk del av insatserna.

Bolagets vinstmedel skall i den mån så lämpligen kan ske förskottsvis inbetalas till kammarkollegiet. Vad som återstår av bolagets årsvinst efter lagstadgad fondering, avsättning till regleringsfonder, utdelning till aktieägare och förskottsinbetalning till statsverket av vinstmedel skall årligen, omedelbart efter det att ordinarie bolagsstämma har godkänt balansräkningen, inbetalas till kammarkollegiet.

Härav framgår att, sedan direkta kostnader för verksamheten täckts och av regeringen bestämda avsättningar och utdelningar verkstälts, bolaget ograverat skall inleverera vinstmedlen till statsverket.

I september resp. november månaderna 1988 förlängdes bolagets tillstånd t.o.m. den 31 december 1993. Tillstånden har i allt väsentligt samma utformning som de tidigare.

År 1987 uppgick spelinsatserna hos Tipstjänst till 5 071 milj. kr. Av dessa återgick 43,4 % till vinnarna i de olika spelen. Bolagets omsättning har ökat mycket kraftigt under de senaste tio åren. År 1977 var spelinsatserna 1 004 milj. kr.

För år 1987 uppgick bolagets vinst till 1 291 milj. kr. Vinsten är huvudsakligen beroende av storleken på den av staten fastställda kvoten för vinstutdelning men självfallet också av bolagets egna omkostnader för verksamheten.

Kostnaderna för reklam och PR-verksamhet uppgick år 1987 till 73,9 milj. kr.

Av bolagets redovisning för år 1987 framgår att bolaget dels utbetalat vissa ersättningar till svenska idrottsföreningar och idrottsorganisationer, dels gett dessa föreningar och organisationer direkt penningstöd. Sammanlagt har utbetalats ca 59 milj. kr. Enligt en bokslutskommentar i verksamhetsberättelsen för 1987 har av detta belopp bolaget i direkt stöd till svensk idrott utbetalat 40,7 milj. kr. Kommentaren lyder

Not 3

STÖD TILL SVENSK IDROTT

För direkt stöd till svensk idrott har avsatts 40.733 tkr enligt följande fördelning:

	(tkr)
Idrottsprofessur	2.000
Stora Tipsveckan	14.808
Riksidrottsförbundet	3.000
Hallar och arenor	20.000
Övrigt	925
	<hr/>
	40.733

Ersättningar till svensk idrott har dessutom utgått med 18.268 (15.204 år 1986) tkr. Förs. 1988/89:18

Regeringen har gett bolaget tillstånd att lämna idrottsorganisationer och idrottsföreningar bidrag med närmare 15 milj. kr. av vinsten av Stora tipsveckan. Beslut om övriga ersättningar och bidrag har bolaget fattat på eget ansvar.

Revisorerna har i sin granskningsrapport satt i fråga om bolaget har rätt att ge detta stöd till idrotten av bolagets överskott på vadhållningsverksamheten. Revisorerna är även tveksamma om regeringens rätt att utan riksdagens medgivande lämna stöd av det här slaget.

2 Över granskningsrapporten avgivna yttranden

Tipstjänst har i sitt remissyttrande över granskningsrapporten för sin del hävdade att bolaget haft rätt att göra dessa satsningar på idrotten. Bolaget anför.

Tipstjänsts avsikt med de ifrågavarande kostnaderna är bl.a. följande;

att skapa goodwill och upprätthålla goda relationer med idrottsrörelsen inte minst fotbollen vars tävlingsverksamhet är en förutsättning för bolagets idrottsanknutna spel,

att genom avtal med idrotten försäkra sig om intressanta spelobjekt på tider som är anpassade till bolagets spelverksamhet,

att medverka till att idrottsarenorna har en ur publiksynpunkt acceptabel miljö för att på så sätt öka intresset för idrottsevenemangen och därmed skapa intresse för våra spel,

att säkerställa tipsobjekt av hög kvalitet om den engelska fotbollen beslutar att spelstopp skall råda under vintertid i likhet med vad som är fallet i bl.a. Västtyskland och Frankrike och

att som andra företag i idrottssammanhang sprida kännedom om bolagets olika spelprodukter.

Tipstjänst anser vidare mot bakgrund av vad som i yttrandet anförts att de kostnader som revisorerna ifrågasatt ej är att betrakta som direkt stöd, i betydelsen gåva, till idrotten utan har en klar kommersiell inriktning. De ekonomiska uppgörelser som bolaget på detta sätt träffar med idrottsrörelsen utgör naturligtvis ett stöd i dess verksamhet men är alltid förenat med en motprestation från idrotten. Effekten av bolagets insatser är understundom inte direkt mätbar och inträffar ibland på sikt, framhålls det.

Bolaget anför vidare

AB Tipstjänst arbetar härvidlag på samma sätt som andra fristående statliga aktiebolag och måste även framgent göra de bedömningar av olika marknadsföringsåtgärder och produktutveckling som främjar bolagets omsättning och vinst samt tillgodoser kundernas krav på service.

Kammarkollegiet anser för sin del att kollegiet endast har att kontrollera att Tipstjänsts inbetalning av utdelning och årsvinst sker enligt bolagsstämmans beslut. Däremot har kollegiet inget uppdrag att granska bolagets förvaltning eller bolagsstämmans beslut. Det ankommer således inte på kollegiet att pröva riktigheten av bolagets årsredovisning.

Revisorerna har vid sin granskning koncentrerat sig på Tipstjänsts kostnader för reklam och det stöd som bolaget lämnar den svenska idrottsrörelsen. I fråga om de egentliga reklamkostnaderna har revisorerna i sin granskningsrapport inte funnit anledning att göra något uttalande.

Revisorerna har vid granskningen däremot ställt sig frågande till det direkta stöd bolaget gett idrottsrörelsen. Självfallet har revisorerna inte något att invända mot att den svenska idrottsrörelsen får allt det stöd den kan få. Men revisorerna har å andra sidan att bevaka att den vinst som härrör från den vadållningsverksamhet som Tipstjänst bedriver också levereras in enligt meddelade vadållningstillstånd.

Revisorerna har vid sin granskning funnit att bolaget verksamhetsåret 1987 redovisar kostnader för direkt stöd om åtminstone 40,7 milj. kr. som bolaget i stället borde ha låtit gå in som vinst till statskassan. Bolaget har enligt sitt remissvar ansett att de kostnader som revisorerna ifrågasatt ej är att betrakta som stöd, i betydelsen gåva, till idrotten utan har en klar kommersiell inriktning. Vidare har bolaget hävdat att detta stöd alltid är förenat med en motprestation från idrotten.

Revisorerna finner Tipstjänsts förklaringar till stödet oprecisa och föga övertygande. Revisorerna vill vidare understryka att kritiken inte avser kostnader av de slag som t.ex. avses i avtalet med Svenska Fotbollförbundet om viss tävlingsverksamhet. De senare kostnaderna ingår för övrigt inte i ovan nämnda bidragsbelopp.

Med hänsyn till utformningen av nuvarande tillstånd för bolaget att bedriva sin verksamhet och riksdagens klara uttalanden att riksdagen vill förbehålla sig rätten att fördela tipsmedlen, finns det enligt revisorernas mening inte utrymme för Tipstjänst att på så svaga grunder som bolaget redovisat fortsätta med sitt direkta stöd till idrotten.

Regeringens beslut att medge att överskotten av vissa särskilda tipsveckor får fördelas på visst sätt till idrotten saknar enligt revisorerna också riksdagens stöd.

4 Hemställan

På grund av det anförda hemställer revisorerna

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den form av stödverksamhet som Aktiebolaget Tipstjänst för närvarande bedriver fortsättningsvis inte bör få förekomma,
2. att riksdagen begär att regeringen snarast tar ställning till omfattningen av behovet av stöd till idrotten för vadållningsverksamhetens bedrivande och underställer riksdagen frågan för godkännande.

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum. I beslutet har deltagit revisorerna Arne Gadd (s), Hans Lindblad (fp), Kjell Nilsson (s), Bengt Silfverstrand (s), Torsten Karlsson (s), Rune Jonsson (s), Per Stenmarck (m), Margit Gennser (m), Ulla Orring (fp), Ulla Johansson (s) och Bengt Kronblad (s).

Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit t.f. kanslichefen Bo Willart (föredragande). Förs. 1988/89:18

Stockholm den 8 februari 1989

På riksdagens revisorers vägnar

Arne Gadd

Bo Willart

AB Tipstjänsts kostnader för reklam och stöd till olika ändamål

Innehåll

	Sammanfattning	7
1	Inledning	7
2	AB Tipstjänst	8
3	Vadhållningsrörelsen	8
3.1	Bestämmelser för vadhållningsrörelsen	8
3.2	Spelformer	9
3.3	Omsättning på vadhållningsverksamheten	9
3.4	Disposition av spelinsatser	10
4	Resultat av bolagets verksamhet	11
4.1	Årsredovisningar för åren 1985-1987	11
4.2	Bolagets kostnader för driften	12
4.2.1	Kostnader för reklam	12
4.2.2	Kostnader för direktstöd till idrotten	13
5	Överväganden	15

Sedan den 1 juli 1987 omfattar granskningsområdet för riksdagens revisorer även de statliga bolagen. Revisorerna har valt att granska vissa delar av AB Tipstjänsts kostnader i form av reklam samt bolagets stöd till olika ändamål inom den svenska idrotten. Granskningen har i huvudsak omfattat verksamhetsåret 1987.

Tipstjänsts omsättning har de senaste åren ökat med ca 600 milj. kr. per år och uppgick till 5 071 milj. kr. år 1987. Bolaget redovisade samma år en vinst på 1 291 milj. kr., och i enlighet med gällande tillstånd för vadhållningsrörelsen skall vinsten inlevereras till statskassan. Av spelinsatserna under år 1987 återgick något mindre än hälften (43,4 %) i form av spelvinster till vinnarna.

För att bestrida sina kostnader får bolaget ta i anspråk del av insatserna. Tipstjänsts driftkostnader för år 1987 – förutom ombudsprovisioner om 434 milj. kr. – uppgick till 428 milj. kr. Härav var 74 milj. kr. kostnader för reklaminsatser och PR-verksamhet. Bolaget redovisar i sin bokföring dessutom kostnader för direktstöd till svensk idrott i form av ersättningar och bidrag om ca 59 milj. kr. Av detta belopp anges ca 40 milj. kr. vara stöd i form av bidrag.

Regeringen har årligen gett Tipstjänst tillstånd att som bidrag till idrotten lämna överskottet på aktiviteten Stora tipsveckan. För år 1987 innebar detta att bolagets vinst reducerades med ca 15 milj. kr.

Beslut om övriga bidrag för olika ändamål inom idrotten har bolaget fattat självständigt.

Revisorerna ställer sig mycket tveksamma till om regeringen resp. Tipstjänsts ledning skall kunna lämna direkta stödmedel till idrotten av bolagets överskott, då bolagets överskott på vadhållningsverksamheten skall inlevereras till staten.

Revisorerna anser att riksdagen snarast bör besluta om hur det totala stödet till idrotten skall vara organiserat och därvid om Tipstjänsts stödverksamhet bör få fortgå och i sådant fall efter vilka principer. Revisorerna framhåller vidare att i vilket fall som helst bör regeringen fortsättningsvis i budgetpropositionerna ge riksdagen en samlad och fullständig bild av hur stort belopp det totala statliga stödet till idrotten uppgår till.

I fråga om bolagets kostnader för reklam, som också granskats, har revisorerna inte haft något att anmärka.

1 Inledning

Från och med den 1 juli 1987 har granskningsområdet för riksdagens revisorer utökats att även omfatta de statliga bolagen. Som ett första projekt på detta område har revisorerna valt att granska vissa delar av AB Tipstjänsts kostnader i form av reklam samt stöd till olika ändamål inom den svenska idrotten. Avsikten har varit att undersöka om bolagets verksamhet härvidlag överensstämmer med de uppgifter som statsmakterna lagt fast för bolaget. Granskningen har främst avsett den redovisning bolaget lämnat för verksamhetsåret 1987. Som jämförelse har även verksamheten för 1985 och 1986 ta-

gits med. Underlaget till granskningen har huvudsakligen hämtats från bolagets årsredovisningar och från specifikationer till dessa. Vidare har kompletterande upplysningar om verksamheten lämnats av företagsledningen.

Förs. 1988/89:18
Bilaga 1

2 AB Tipstjänst

AB Tipstjänst startade sin verksamhet i oktober 1934 med ett aktiekapital på 45 000 kr., vilket har höjts till nuvarande 100 000 kr. Sedan år 1943 ägs samtliga aktier av staten med finansdepartementet som huvudman.

Enligt 10 § i bolagsordningen får till aktieägarna årligen utdelas högst fem procent av till utdelning tillgängliga vinstmedel. Återstående årsvinst skall disponeras på sätt regeringen föreskriver. I regeringens beslut den 23 augusti 1984 med bestämmelser om AB Tipstjänsts vadhållningsrörelse fastställs bl.a. följande.

För att bestrida sina kostnader får bolaget ta i anspråk del av insatserna.

Bolagets vinstmedel skall i den mån så lämpligen kan ske förskottsvis inbetalas till kammarkollegiet. Vad som återstår av bolagets årsvinst efter lagstadgad fondering, avsättning till regleringsfonder, utdelning till aktieägare och förskottsinsbetalning till statsverket av vinstmedel skall årligen, omedelbart efter det att ordinarie bolagsstämma har godkänt balansräkningen, inbetalas till kammarkollegiet.

Bolaget erhåller regeringens tillstånd att för bestämd tid anordna vadhållningsrörelse. Nuvarande tillstånd omfattar tiden den 1 juli 1979 t.o.m. den 31 december 1988. Bolaget är beläget i Sundbyberg med ett regionkontor i Skellefteå.

Antalet anställda var under 1987 genomsnittligt 643 personer, varav 200 månadsanställda och 443 timanställda.

3 Vadhållningsrörelsen

3.1 Bestämmelser för vadhållningsrörelsen

I regeringens beslut avseende vadhållningsrörelsen lämnas AB Tipstjänst tillstånd att för allmänheten anordna vadhållning dels i samband med tävlingar (tips), dock inte hästtävlingar, dels om nummer som bestäms genom lottning (lotto). Vidare får bolaget anordna utlottning på löpnummer som finns tryckta på tips- och lottokuponger (joker).

Fr.o.m. år 1986 t.o.m. den 31 december 1988 har bolaget vidare tillstånd att som försöksverksamhet för allmänheten anordna vadhållning som förutsätter odds som sätts av bolaget (oddset). Vadhållningen får anordnas bara i samband med idrottstävlingar.

Av de vid vadhållningen inflytande insatsbeloppen skall för de regelbundet tillämpade formerna av tips (stryktips och måltips) 60 procent samt för lotto och för extratips 50 procent användas för vinstutdelning till deltagarna i vadhållningen.

För vadhållningsspelet oddset skall strävan vara att vid spel på enstaka

objekt 70 procent av omsättningen, exklusive förekommande vinstskatt, används till vinstutdelning. Vid kombinationsspel gäller särskilda regler för vinstutdelning.

3.2 Spelformer

För närvarande bedriver Tipstjänst vadhållning för allmänheten med följande spelformer.

Stryktipset, som har funnits sedan år 1934, är Tipstjänsts äldsta spel. Både svenska och engelska matcher förekommer på tipset. 1987 omsatte stryktipset 1 416 milj. kr. fördelat på 59 miljoner inlämnade kuponger. Stryktipsets vinsttak per tippad rad är 2 milj. kr.

Måltipset introducerades år 1983 och intresset för spelet har ökat för varje år. Årsomsättningen för 1987 var 497 milj. kr. För vanliga tipsomgångar är vinsten maximerad till 2 milj. kr. per rad. Vid s.k. jackpot har måltipset som största vinst genom tiderna uppgått till 5,9 milj. kr.

Lotto, som enligt bolaget är Sveriges populäraste spel, är ett spel där slumpen avgör vinstutfallet. Omsättningen för denna spelform var 2 010 milj. kr. under år 1987. Den högsta vinsten per spelfält är maximerad till 2 milj. kr.

Joker är ett lotteri i form av ett tilläggsspel när man tippas på stryktips, måltips eller lotto. Drygt 70 % av tipparna uppges delta i denna spelform. Kupongnumret på tipskupongen fungerar som ett lottnummer. Högsta vinsten på Joker är alltid 1 milj. kr. År 1987 omsatte denna spelform 515 milj. kr.

Oddset är samlingsnamn för vadhållningsspelen Lången, Matchen och Toppen. I denna spelform sker all vadhållning med hjälp av dataterminaler hos Tipstjänstombuden vid s.k. vadställen. Oddset omsatte under år 1987 633 milj. kr.

Lången har fasta odds. Spelarna tävlar i denna spelform inte mot varandra utan direkt mot Tipstjänst. Insatsen varierar mellan lägst 10 kr. och högst 500 kr. per rad. Vinsten är maximerad till 300 000 kr. per rad.

Matchen är ett vadhållningsspel i vilket det gäller att tippa slutresultatet i en utvald match. Oddsens på de olika tävlingsobjekten är löpande, dvs. beroende på antalet vadhållare. Insatsen är lägst 10 kr. och högst 500 kr. per rad.

Toppen har också löpande odds. Här gäller det att tippa vinnaren i någon aktuell tävling. Även i detta spel varierar insatsen mellan 10 kr. och 500 kr. per rad.

3.3 Omsättning på vadhållningsverksamheten

Följande sammanställning utvisar utvecklingen av företagets omsättning sedan det startades år 1934.

1934-35	7 milj. kr.
1947-48	56
1957-58	181
1967-68	287
1977	1 004
1987	5 071

	1985	1986	1987
Stryktips	1 089	1 279	1 412
Måltips	320	438	497
Extratips	8	13	4
Lotto	1 880	2 133	2 010
Joker	578	529	515
Oddset			
Lången	–	76	516
Matchen	–	10	94
Toppen	–	2	23
Summa milj. kr.	3 875	4 480	5 071

3.4 Disposition av spelinsatser

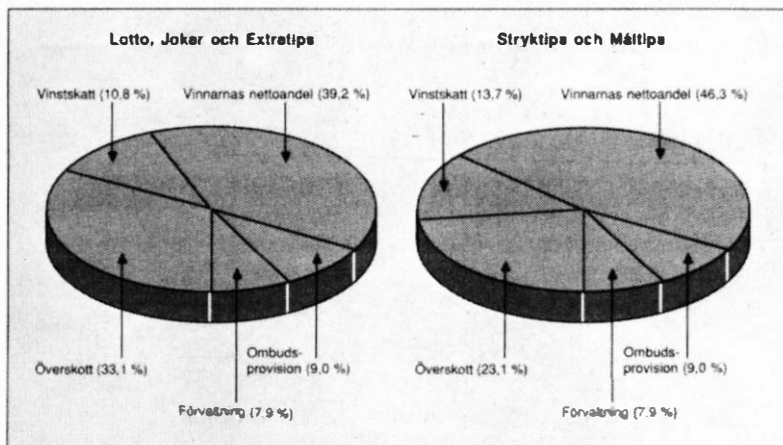
Som framgår av vad ovan sagts i avsnitt 3.1 utfärdar regeringen i sina tidsbegränsade tillstånd för Tipstjänsts verksamhet bestämmelser för hur stor del av spelinsatserna som skall utdelas i form av vinster i de olika spelformerna.

Vinstutdelningen till deltagarna höjdes under år 1984 från 50 % till 60 % av inflytande insatsbelopp för tipsformerna dvs. stryktips och måltips. För spelformerna lotto och extratips behölls den tidigare tillämpade vinstnormen på 50 % av inflytande insatser. Från vinstbeloppen avgår lotterivinstskatt.

För oddsenspelet Lången kan av naturliga skäl någon fast vinstandel av insatserna inte fastställas, utan utfallet av oddsen påverkar helt utdelningen. Bolagets strävan är att vinstandelen skall vara 50 % av insatserna.

För oddsenspelet Matchen och Toppen är vinstandelen 70 %. Härtill kommer lotterivinstskatt.

Följande bild visar den procentuella dispositionen år 1986 av spelinsatserna för vadhållningsspelet utom oddset.

Vinnarnas nettoandel	2 199 milj. kr.
Vinstskatt	701
Bolagets kostnader (netto) ¹⁾	881
Bolagets vinst (till statskassan)	1 290
Totalt	5 071 milj. kr.

¹⁾inkl. bolagets stöd till idrotten.

Av spelinsatserna år 1987 återgick alltså något mindre än hälften eller 43,4 % till spelarna. Under samma år har 133 personer erhållit vinstbelopp uppgående till 1 milj. kr. eller mer från Tipstjänsts verksamhetsområde.

4 Resultat av bolagets verksamhet

4.1 Årsredovisningar för åren 1985–1987

Bolagets ekonomiska ställning och resultat av dess verksamhet under åren 1985–1987 redovisas i *bilaga 2*. Överskottet på bolagets verksamhet har under de tre senaste verksamhetsåren uppgått till en dryg miljard kronor. Sålunda redovisades följande vinstbelopp:

År 1985	1 143 milj. kr.
År 1986	1 284
År 1987	1 291

Vinsten är huvudsakligen beroende av storleken på den av staten fastställda kvoten för vinstutdelning men också av bolagets egna omkostnader för verksamheten.

Enligt bestämmelserna i tillståndet för Tipstjänst att bedriva vadhållningsrörelse för allmänheten anges att bolagets vinstmedel skall inbetalas till staten (kammarkollegiet). Bolaget verkställer årligen två delbetalningar (förskott) av vinsten till statsverket och lämnar en slutredovisning sedan ordinarie bolagsstämma godkänt den framlagda balansräkningen.

Frågan om hur Tipstjänst skall disponera sitt överskott har behandlats flera gånger av riksdagen. Härvid har riksdagen genomgående avvisat tanken på att tipsmedlen oavkortat ställs till idrottens förfogande, senast vid 1986/87 och 1987/88 års riksmöten (KrU 1986/87:5 och 1987/88:22). Kulturutskottet anförde i betänkandet 1986/87:5 bl.a. följande.

Sedan år 1979 har vissa år idrottsrörelsen efter beslut av regeringen erhållit överskottet från viss tipsomgång. Tipstjänsts vinst – som inlevereras till staten – har således minskat i motsvarande mån. I de olika regeringsbesluten har angivits till vilka ändamål medlen skall användas. Sådana ändamål har varit exempelvis stöd till handikappidrotten, stipendier till elitidrottsmän, bidrag till Riksidrottsförbundets anläggning i Vålådalen och bidrag till en kampanj av Korporationsidrottsförbundet. Totalt har idrottsrörelsen erhållit 46,5 milj. kr. i stöd av tipsmedel.

Här bör också nämnas att Tipstjänst också på annat sätt ger ett direkt stöd till idrotten. Förra året anslogs 10 milj. kr. till arenoförbättringar vid elitfotbollsklubbarnas hemmaarenor för att stärka fotbollens och fotbollstipsets

konkurrenskraft. Tiptjänst har också tillsammans med Folksam ställt medel till förfogande för en professor i idrottsmedicin vid Karolinska institutet.

Frågan om tipsmedlens användning har behandlats vid en rad tillfällen i riksdagen. Förra våren avlog riksdagen på förslag av kulturutskottet ett motionsyrkande vari yrkades att förslag skulle framläggas om hur ett anslag motsvarande tipsmedlens överskott på sikt skulle tillföras idrotts- och friluftslivet. Utskottet anförde i sitt betänkande KrU 1984/85:12 följande (s. 5):

Frågan om tipsmedlen har behandlats vid en rad tillfällen och senast våren 1984 (KrU 1983/84:13). Utskottet hänvisade vid det tillfället till vad utskottet anfört år 1977 (KrU 1976/77:33) om att idrotten har rätt till ett betydande samhällsstöd oberoende av att den via tipsmedlen tillför statsverket inkomster. Enligt utskottets uppfattning borde samhällets stöd till idrotten på sedvanligt sätt avvägas vid bedömning av anslagsbelopp för andra ändamål.

Efter en redovisning för omfattningen av det stöd som sedan år 1979 utgått till idrottsrörelsen från Tiptjänst avstyrkte utskottet motionsyrkandet under hänvisning till att den tidigare motiveringen fortfarande ägde full giltighet.

4.2 Bolagets kostnader för driften

Rörelsens kostnader finns redovisade i resultaträkningen i följande poster: vinnarnas nettoandel, vinstskatt, ombudsprovisioner och övriga kostnader. Härtill kommer kostnader för avskrivningar på anläggningstillgångar. Av de nämnda posterna kräver posten "övriga kostnader" en ytterligare specificering. Under åren 1985, 1986 och 1987 har dessa kostnader uppgått till 325, 365 och 428 milj. kr. för respektive år. Följande sammanställning för de aktuella åren visar i sammandrag delposterna i bolagets redovisning av nämnda belopp.

	Övriga kostnader (tkr.)		
	1987	1986	1985
Löner inkl. soc. kostn.	87045	82511	80294
Personalkostnader, övriga	8143	10571	12633
Lokalkostnader	21545	28110	23216
Maskinkostnader	57941	34417	11937
Telekostnader (On line)	15156	-	-
Kuponger och trycksaker	44132	43152	40844
Porto och distribution	80174	77389	81122
Förbrukningsmateriel	5389	4511	4373
Reklamkostnader	73981	54051	46635
Ersättning till svensk idrott	18268	15204	13969
Främmande tjänster	11243	6798	3693
Övriga förvaltningskostnader	10084	8817	6904
	433101	365531	325620
Korr. Återbetald införseloms	4276		
	428825		

Den största andelen (38 %) av delposten Övriga förvaltningskostnader för år 1987 utgörs av kostnader för resor och representation. Av resekostnaderna uppges den största delen falla på fältorganisationen.

4.2.1 Kostnader för reklam

Kostnaderna för reklam och PR-verksamhet har utgjort 46 milj. kr. år 1985, 54 milj. kr. år 1986 och 74 milj. kr. år 1987 enligt bolagets redovisning. Hu-

vuddelen av kostnaderna har använts för sedvanliga reklaminsatser genom dels annonser i dags-, vecko- och fackpress, dels uterklam och direktreklam samt dels filmreklam. Beloppen inkluderar även arvoden till annonsbyråer. Förutom här redovisade kostnader för reklam lämnar bolaget även tillskott till idrottsklubbar i form av s. k. sponsring. Bolaget betraktar emellertid inte sponsring som reklam utan en form av stöd till idrotten. Denna kostnadspost redovisas under avsnittet stöd till idrotten.

4.2.2 Kostnader för direktstöd till idrotten

Följande ersättningar och stödbelopp har Tipstjänst lämnat till svensk idrott under de tre senaste verksamhetsåren.

Nr	År Aktivitet	1985 tkr.	1986 tkr.	1987 tkr.
1	Stora tipsveckan	7012	5027	11 106
2	Lyckosparken	950	2513	3702
3	Avtal - Sv Fotbollförb	10 500	11 200	12 150
4	Jubileumsstipendier	-	-	-
5	Arenaförbättringar	10 000	18 124	20 500
6	Sponsring	2 299	2 716	3 594
7	Övrigt	-	-	7 945
Summa		30 761	39 580	58 997

De särskilda aktiviteterna kommenteras i det följande.

Aktivitet 1

Efter tillstånd av regeringen har överskottet på en tipsomgång (Stora tipsveckan) årligen fördelats - exempelvis för år 1987 - mellan Svenska Fotbollförbundet, Sveriges Riksidrottsförbund, Svenska Ishockeyförbundet, Svenska Bandyförbundet, Svenska Handbollsforbundet och vissa i den Stora tipsveckan aktiva fotbollsklubbar.

Aktivitet 2

Ersättning har lämnats till idrottsföreningar som deltagit i marknadsföringen av Stora tipsveckan.

Aktivitet 3

Ersättning till Svenska Fotbollförbundet huvudsakligen för åtagandet från förbundet att dels bedriva inhemsk tävlingsverksamhet enligt överenskommen spelordning, dels delta i en internationell fotbollsturnering (JFC-turneringen) med visst antal lag.

Aktivitet 5

En väsentlig del av anslagen till arenaförbättringar lämnas i form av bidrag till uppförande av s. k. tipshallar, vilka till stor del är avsedda för inomhusfotboll och andra idrottsaktiviteter under vintersäsongen.

År 1985 avsattes 10 milj. kr. att disponeras av Svenska Fotbollförbundet för förbättring av elitfotbollsklubbarnas hemmaarenor.

År 1986 beviljade bolaget 18,1 milj. kr. till fotbollsänläggningar. Av belop-

pet gick 8,1 milj. kr. till omläggning av gräsplanen på Råsunda fotbollstadion.

Förs. 1988/89:18
Bilaga 1

År 1987 avsattes ett belopp på 20 milj. kr. till hallar och arenaförbättringar.

Aktivitet 6

Under delposten sponsring redovisar bolaget bidrag till vissa klubbar och annonsering i matchprogram. Från att år 1985 ha uppgått till 2,3 milj. kr. har denna form av stöd ökat till 2,7 milj. kr. år 1986 och till 3,6 milj. kr. år 1987. Följande sammanställning ger exempel på av bolaget beviljade medel för sponsring av idrottsklubbar under år 1987.

Sponsring/Reklamsamarbete, idrottsklubbar (poster 50 000 kr. eller mer)

Djurgårdens IF	503624	
VF IF handboll	137040	
IF Brommapojkarna	237900	
Söder-Ettan	411121	
Bowlingklubben Joker	50000	
Svenska Bandyförbundet	55500	
Halmstad BK	171300	
BK Häcken	68500	
Malmöflickorna	50000	
Öxabäcks IF	50000	1 735 000

Sammandrag av delposter understigande 50 000 kr. per klubb

Sv Fotbollförbundet för belöningar till "Mr Hat tric", 5 000 per spelare	200 000	
Klubbar för idrottsutrustning	300 000	
Bidrag till div. klubbar	400 000	
Övrigt affischer, programblad m.m.	210 000	<u>1 110 000</u>
Till idrotten		kronor 2 845 000

Reklamkostnader, andra än idrottsklubbar

(Kolmårdens djurpark, Sommarland)	<u>750 000</u>
Totalt	kronor 3 595 000

Aktivitet 7 Övrigt

Bolaget har givit stödpengar till följande ändamål:

Vålådalstiftelsen, tillkommande medel för sport- och konferensanläggning	3 000 000
Idrottsprofessur	2 000 000
Särskild matchbevakning (fotboll i TV)	1 650 000
Tipshallsvenskan, omkostnader	870 000
GIH bibliotek	350 000
Idrottsmusei Vänner	75 000
Summa	kronor 7 945 000

AB Tipstjänst har i sina verksamhetsberättelser framhållit vikten av samarbete med den svenska idrottsrörelsen. Som ett medel att stödja i första hand fotbollsverksamheten (och genom denna sin egen tipsrörelse) har bolaget medverkat i tillkomsten av inomhushallar s.k. tipshallar. Sedan år 1980 har bolaget lämnat bidrag till sådana hallar i Jönköping, Strängnäs och Luleå. Uppgifter om kostnader och bolagets bidrag till dessa hallar lämnas i följande sammanställning.

<i>Tipshall</i>	<i>Kostnad</i>	<i>Bidrag från Tipstjänst</i>
Jönköping 1984	24 milj. kr.	1,5 milj. kr.
Strängnäs 1984	42	2,0
Luleå 1986	40	2,5

Enligt uppgift finns planer på att uppföra ytterligare 10-12 stycken tipshallar. Tipstjänst är inte delägare i dessa anläggningar utan lämnar bidrag till uppförandet. Cirka 5 miljoner per hall är den norm för subvention som bolaget säger sig för närvarande kunna tillämpa för hallar med tillräcklig kapacitet för inomhusfotboll. Sålunda har bolaget beviljat ett bidrag på 5 milj. kr. för en projekterad tipshall i Växjö med en beräknad byggkostnad på 35 milj. kr.

Utöver nämnda tipshallar har bolaget även lämnat ett betydande bidrag till kostnaden för en ny konferenshall vid Riksidrottsförbundets anläggning i Vålådalen. Enligt uppgift i tidskriften Svensk Idrott (6/1988) har finansieringen av byggkostnaden uppgående till 19,6 milj. kr. lösts på följande sätt.

Tipstjänst, bidrag	9,0 milj. kr.
Folksam	6,6
Statens industriverk	4,0
<i>Summa</i>	<i>19,6 milj. kr.</i>

Ledningen för Tipstjänst har framhållit att bolagets engagemang i sådana anläggningar endast begränsar sig till själva bidragsbeloppet och att bolaget inte tar på sig något ansvar för driftkostnaderna för verksamheten i hallarna. Det finns därför exempel på att ekonomin för aktuella inomhushallar kan medföra stort bekymmer för ägarna av sådana anläggningar, oavsett om de ägs av privata finansiärer, organisationer eller kommuner. Tipstjänst anser det vara angeläget att de svenska fotbollsklubbarna skall kunna spela fotboll även under den kalla årstiden för att bolaget därigenom inte för tipsverksamheten skall vara beroende av den engelska fotbollsligan. Ekonomiskt sett torde dock denna satsning inte vara motiverad från bolagets synpunkt, då ersättning för rätten att få använda engelska ligans matcher på de svenska tipskupongerna endast uppgår till ca 100 000 kr. per år.

5 Överväganden

Revisorerna har granskat den årsredovisning som Tipstjänst under våren 1988 avgett för verksamhetsåret 1987. För jämförelsens skull har även årsredovisningar för åren 1985 och 1986 granskats.

Revisorernas granskning har koncentrerats till bolagets kostnader för re-

klam samt stöd till olika ändamål inom den svenska idrotten.

Tipstjänst, som är ett statligt helägt aktiebolag, skall enligt regeringens tillstånd för vadhållningsspelen till staten (kammarkollegiet) inleverera sin vinst efter avdrag för kostnaderna i verksamheten och avsättning till lagstadgade fonder, regleringsfond samt utdelning till aktieägarna. För år 1987 uppgick vinsten till 1 291 milj. kr.

Av bolagets resultaträkning framgår att bolaget under 1987 belastat verksamheten med 40,7 milj. kr. *i särskilt stöd till den svenska idrotten*. Av beloppet utgör 11,1 milj. kr. överskott av särskild tipsomgång – Stora tipsveckan – som enligt beslut av regeringen fått fördelas mellan vissa idrottsförbund och i tipsveckan aktiva fotbollsklubbar. 3,7 milj. kr. har gått till idrottsföreningar som deltagit i Stora tipsveckan. Vidare har 20,5 milj. kr. gått till s.k. arenaförbättringar. Under posten övrigt, som omfattar 7,9 milj. kr., redovisas bl.a. 3,0 milj. kr. till Våldalssstiftelsen för sport- och konferensanläggning och 2,0 milj. kr. till en idrottsprofessur. Utöver dessa stödbelopp har Tipstjänst i form av sponsring/reklamsamarbete till idrottsklubbar utbetalat 3,5 milj. kr.

Utbetalningarna av överskotten från Stora tipsveckan har medgetts av regeringen. I övrigt synes utbetalningarna vara stöd som bolaget på eget initiativ beslutat om.

Revisorerna ställer sig mycket tveksamma till Tipstjänsts beslut om stöd.

Enligt bolagsordningen skall bolaget bedriva vadhållnings- och därmed sammanhängande verksamhet, och enligt givna tillstånd av regeringen skall bolaget efter vissa dispositioner inleverera allt överskott till staten. Under avsnitt 3.4 (Disposition av spelinsatser) har redovisats betänkanden av kulturutskottet om dispositionen av överskotten i Tipstjänsts verksamhet. Betänkandena har godkänts av riksdagen. I betänkandena har klart angetts att det allmänna stödet till idrotten skall beslutas av riksdagen och att Tipstjänsts vinst skall inlevereras till staten. Att Tipstjänsts särskilda stödgivning berörts av utskottet utan kommentarer kan inte utgöra grund för ett generellt påstående att Tipstjänst på egen hand kan besluta om särskilt stöd inom idrottsområdet.

Den statliga förvaltning som riksdagen utövar i budgetsammanhang kan inte utan riksdagens särskilda beslut fullgöras av regeringen eller statlig myndighet eller övertas av helägt statligt bolag.

Regeringens beslut att medge att överskotten av vissa särskilda tipsveckor får fördelas på visst sätt till idrotten synes också sakna riksdagens stöd.

Bolaget meddelar – vilket kan ha sitt intresse i detta sammanhang – följande i sin årsredovisning för 1987 angående stödet.

Dels får naturligtvis idrottsvärlden via statsbudgeten del av det överskott som Tipstjänsts verksamhet ger, men dessutom ger Tipstjänst ett omfattande direkt stöd.

Under 1987 uppgick Tipstjänsts direkta stöd och ersättningar till idrottsrörelsen till närmare 60 miljoner kronor. Med det nya vadhållningsspelet Oddset öppnar sig nya och intressanta möjligheter till ett ännu större samarbete med idrotten framöver, bl.a. med spel på idrottsarenor runt om i landet.

För budgetåret 1987/88 har riksdagen över budgeten som direkt stöd till idrotten anslagit 233,8 milj. kr.

Revisorerna anser att riksdagen snarast bör besluta om hur det totala stödet till idrotten skall vara organiserat och därvid om huruvida Tipstjänsts stödverksamhet bör få fortgå och i sådant fall efter vilka principer. Revisorerna framhåller vidare att i vilket fall som helst bör regeringen fortsättningsvis i budgetpropositionerna ge riksdagen en samlad och fullständig bild av hur stort belopp det totala statliga stödet till idrotten uppgår till.

En sammanställning av *bolagets totala kostnader för reklam och public relation* för de senare åren visar en stigande trend.

	1987	Milj. kr. 1986	1985
Reklam och PR	74,0	54,0	46,6
Tipsinsatser milj. kr.	5071	4480	3876
Reklam och PR i % av insatser	1,46 %	1,21 %	1,20 %

Omsättningen vid de huvudsakliga spelformerna i statens och folkrörelsernas regi kan uppskattas för år 1985 till 11 miljarder kr., för år 1986 till 13 miljarder kr., och för år 1987 15 miljarder kr. Därav faller ca en tredjedel av omsättningen på Tipstjänst. Uppgifterna är hämtade dels från betänkandet (SOU 1987:52) Folkrörelsernas lotteri och spel, dels från Tipstjänst.

Tipstjänsts omsättning har ökat mycket kraftigt de senaste åren (omkring ca 600 milj. kr./år). Enligt uppgift i lotteriutredningens betänkande har de statliga spelens andel av den totala spelomsättningen ökat från 66 % år 1975 till 82 % år 1986. De ideella lotteriernas andel av omsättningen på spel har som en följd av denna utveckling reducerats.

I samband med att lottospelet introducerades år 1979 inrättade bolaget en marknadsavdelning med uppgift att genom rikstäckande reklam- och marknadsföringsinsatser ytterligare popularisera bolagets spelformer.

Mot bolagets satsningar på reklam och allmän PR finns från de synpunkter revisorerna har att beakta inte anledning att rikta någon anmärkning.

Revisorerna vill dock i detta sammanhang hänvisa till socialutskottets betänkande SoU 1987/88:17 i vilket framhålls att delegationen för social beredning tagit initiativ till en undersökning om problem avseende spelberoende såväl för den enskilde som för de närstående.

TIPSTJÄNSTS STYRELSE

Förs. 1988/89:18
Underbilaga 1

Ordinarie ledamöter

Utsedda av bolagsstämman

Walter Slunge, direktör i Landstingsförbundet (ordf)
Sten Lundberg, fd generaldirektör i Överstyrelsen för Ekonomiskt
Försvar (v ordf)
Ulf Göransson, statssekreterare i finansdepartementet
Lennart Johansson, direktör, ordförande i Svenska Fotbollförbundet
Nils Holgerson, direktör
Ivar Nordberg, riksdagsledamot

Utsedda av personalen

Gunnar Andersson
Svea Ehlin

Suppleanter

Utsedda av bolagsstämman

Richard Frigren, bolagets verkställande direktör
Bengt Gullsjö, advokat
Anders Gustrin, direktör
Jan Hyttring, riksdagsledamot

Utsedda av personalen

Lotta Örtenblad
Marianne Rosenqvist

Revisorer

Sjöåker Revisionsbyrå AB, Ulf Järlebro
Claes Ljungh, sakkunnig i finansdepartementet

Suppleant

Rein Hinno, kansliråd i finansdepartementet

Statens kontrollanter

Huvudkontrollanter för AB Tipstjänst

Carl-Owe Söderén, advokat
Anders Öhman, advokat

Ersättare för huvudkontrollanterna

Per-Erik Erlandsson, advokat
Elisabet Fura-Sandström, advokat
Thomas Sjöberg, advokat
Lars Strömberg, jur. kand.

Kontrollanter vid regionkontoret

Göran Carlbäck, advokat
Greger Lundmark, advokat
Torsten Ljungdahl, advokat

Företagsledning

Verkställande direktör:

Administrativ direktör:

Marknadsdirektör:

Produktionsdirektör:

Richard Frigren

Owe Prim

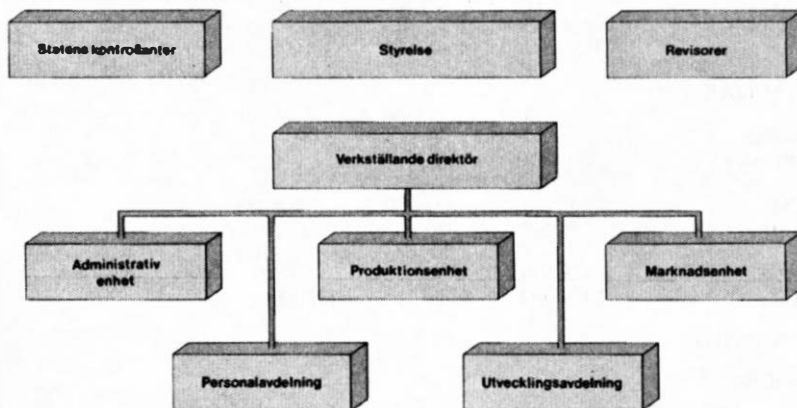
Lars-Gunnar Björklund

Göran Jönsson

Förs. 1988/89:18

Underbilaga 1

TIPSTJÄNSTS ORGANISATION

	1987 (tkr)	1986 (tkr)	1985 (tkr)
TILLGÅNGAR			
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Kassa, bank	374 624	358 880	418 602
Reversfordringar	20 000	–	3 751
Likviditetskonto Riksbanken	3 723	1 741	1 625
Fordran hos dotterföretag	–	–	68
Förskott Statsverket	1 140 664	1 124 786	1 000 644
Ombudsfordringar	11 259	14 410	10 782
Regleringsfond	11 884	–	–
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8 410	8 882	9 057
Övriga kortfristiga fordringar	804	704	1 898
Summa omsättningstillgångar	1 571 368	1 509 403	1 446 427
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Aktier i dotterföretag	50	50	50
Likviditetskonto Riksbanken	–	3 476	1 796
Övriga långfristiga fordringar	470	347	322
Förskott leverantörer	–	677	9 789
Maskiner och inventarier	62 405	74 959	59 509
Byggnad	16 579	16 935	17 291
Mark	470	470	470
Summa anläggningstillgångar	79 974	96 914	89 227
SUMMA TILLGÅNGAR	1 651 342	1 606 317	1 535 654
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
KORTFRISTIGA SKULDER			
Skuld till dotterföretag	21	0	0
Leverantörsskulder	23 214	27 482	35 181
Obetalda vinster	125 070	86 433	138 142
Obetalda vinstskatter	48 476	52 236	52 616
Regleringsfonder	14 614	24 055	24 175
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	98 876	92 712	104 732
Avsatt till svensk idrott	34 828	19 666	4 054
Hallfonden	579	579	2 468
Övriga kortfristiga skulder	3 031	3 391	16 800
Summa kortfristiga skulder	348 709	306 554	378 168
LÅNGFRISTIGA SKULDER			
Avsatt till pensioner	11 958	12 752	11 339
Avsatt till svensk idrott	–	2 989	2 557
Summa långfristiga skulder	11 958	15 741	13 896
EGET KAPITAL			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (1 000 aktier à nom 100:-)	100	100	100
Reservfond	50	50	50
Summa bundet kapital	150	150	150
Fritt eget kapital			
Årets vinst	1 290 525	1 283 872	1 143 440
Summa fritt kapital	1 290 525	1 283 872	1 143 440
Summa eget kapital	1 290 675	1 284 022	1 143 590
SUMMA SKULDER OCH EGET KA- PITAL	1 651 342	1 606 317	1 535 654

AB Tipstjänst

RESULTATRÄKNING

Förs. 1988/89:18
Underbilaga 2

	1987 (tkr)	1986 (tkr)	1985 (tkr)
RÖRELSENS INTÄKTER			
Spelinsatser	5 071 460	4 480 160	3 875 650
Övriga rörelseintäkter	914 5 072 374	1 230 4 481 390	1 938 3 877 588
RÖRELSENS KOSTNADER			
Vinnarnas nettoandel	2 199 418	1 887 337	1 589 543
Vinstskatt	700 986	544 195	489 217
Ombudsprovisioner	434 245	399 004	348 809
Övriga kostnader	428 825 -3 763 474	365 531 -3 196 067	325 620 -2 753 189
RÖRELSERESULTAT FÖRE AVSKRIVNINGAR			
	1 308 900	1 285 323	1 124 399
AVSKRIVNINGAR			
Maskiner och inventarier	25 212	23 470	23 185
Byggnad	356 - 25 568	356 - 23 826	356 - 23 541
RÖRELSERESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR			
	1 283 332	1 261 497	1 100 858
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER			
Intäktsräntor	48 323	48 754	61 247
Kostnadsräntor	397 47 926	715 48 039	1 653 59 594
RESULTAT EFTER FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER			
Stöd till svensk idrott	1 331 258 - 40 733	1 309 536 - 25 664	1 160 452 - 17 012
ÅRETS VINST	1 290 525	1 283 872	1 143 440

KAMMARKOLLEGIET
Fondbyrå

REMISSYTTRANDE 12-589-88
1988-12-01

Riksdagens revisorer
100 12 Stockholm

Aktiebolaget Tipstjänsts kostnader för reklam och stöd för olika ändamål

Dnr 1987:47, rapport 1988/89:2

Kammarkollegiet skall enligt sin instruktion (SFS 1988:913) förvalta statligt ägda aktier som anförtrotts kollegiet, däribland aktierna i Aktiebolaget Tipstjänst. I den uppgiften ingår att bevaka att utdelning betalas enligt bolagsordningen och bolagsstämans beslut. 10 § föreskriver att högst 5 % årligen på aktiekapitalet får delas ut till aktieägarna och att återstående årsvinst skall disponeras på sätt regeringen föreskriver.

När det gäller Aktiebolaget Tipstjänst, skall kollegiet dessutom (enligt beslut av regeringen, senast 1988-09-01, finansdepartementet) se till att bolagets "årsvinst efter lagstadgad fondering, avsättning till regleringsfonder, utdelning till aktieägare och förskottsinsbetalning till statsverket av vinstmedel" årligen betalas till kollegiet omedelbart när ordinarie bolagsstämma har godkänt balansräkningen.

Kollegiet har att kontrollera att inbetalning av utdelning och årsvinst sker enligt bolagsstämans beslut. Däremot har kollegiet inget uppdrag att granska bolagets förvaltning eller bolagsstämans beslut. Det ankommer således inte på kollegiet att pröva riktigheten av bolagets årsredovisning.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Nilsson i närvaro av kammarrådet Nordling och avdelningsdirektörerna Drougge, Brännström och Isaksson, den senare föredragande.

Sven-Eric Nilsson

Eivor Isaksson

Remissvar från AB Tipstjänst

Förs. 1988/89:18
Bilaga 3

Svar på remiss med Dnr 1987:47 avseende "AB Tipstjänsts kostnader för reklam och stöd för olika ändamål Rapport 1988/89:2"

Vi har tagit del av rubricerade remiss och ber att få avlämna följande yttrande.

Revisorerna har i sin rapport ställt sig mycket tveksamma till vad de rubricerar som Tipstjänsts direkta stöd till svensk idrott. Tipstjänsts avsikt med de ifrågavarande kostnaderna är bl a följande;

- att skapa goodwill och upprätthålla goda relationer med idrottsrörelsen inte minst fotbollen vars tävlingsverksamhet är en förutsättning för bolagets idrottsanknutna spel,
- att genom avtal med idrotten försäkra sig om intressanta spelobjekt på tider som är anpassade till bolagets spelverksamhet,
- att medverka till att idrottsarenorna har en ur publiksynpunkt acceptabel miljö för att på så sätt öka intresset för idrottsevenemangen och därmed skapa intresse för våra spel,
- att säkerställa tipsobjekt av hög kvalitet om den engelska fotbollen beslutar att spelstopp skall råda under vintertid i likhet med vad som är fallet i bl a Västtyskland och Frankrike och
- att som andra företag i idrottsammanhang sprida kännedom om bolagets olika spelprodukter.

Syftet med Stora Tipsveckorna och bidrag till en idrottsprofessur i idrottsmedicin vid Karolinska institutet är just att skapa de goda relationer med idrotten som bolaget eftersträvar. När det gäller medel från Stora Tipsveckorna så har dessa kunnat fördelas på såväl förbunds- som klubbnivå inom de idrotter som bidragit med spelobjekt. I sammanhanget kan nämnas att Riksidrottsförbundet erhållit medel för sådana ändamål, som man ansett vara angelägna som exempelvis stipendier till elitidrottsmän och upprustning av sportanläggningen i Vålådalen. Kampanjerna kring Stora Tipsveckorna har för bolagets del medfört omsättningsökningar för såväl de aktuella veckorna som för de därpå följande veckorna. Detta har möjliggjorts i hög grad tack vare förmånstagarens (idrottsrörelsen) vilja att tillmötesgå bolagets krav om kampanjsamarbete.

Genom avtal på strikt kommersiella grunder med idrotten försäkras sig bolaget om att exempelvis Svenska Fotbollsförbundet förlägger sin tävlingsverksamhet till sådana tider som överensstämmer med bolagets önskemål om goda spelobjekt. Detta innebär bl a viss tävlingsverksamhet även under sommaren. Det bör nämnas att bolaget tidigare nödgades använda sig av för svensk publik relativt okända lag medförande starkt minskad omsättning. I ett historiskt perspektiv tvingades bolaget att helt lägga ned sin spelverksamhet under sommaren.

En av förutsättningarna för stort spelintresse är naturligtvis ett allmänt intresse för de matcher som är aktuella som spelobjekt. För att motverka det tilltagande publikbortfallet vid idrottsarenorna har bolaget i samarbete med Svenska Fotbollsförbundet medverkat vid upprustningen av ett stort antal idrottsarenor i syfte att göra dessa mer publikvänliga. Vad avser kostnaden

för anläggningen av gräsplanen på Råsunda Fotbollstadion så motiveras denna åtgärd av arenans speciella betydelse som riksanläggning för svensk fotboll och därav högt ställda krav på spelplanens standard.

Satsningen på inomhushallar för fotboll i Tipshallar med planmått som medger såväl reguljärt seriespel som landskamper har skett med kommun, idrott och andra intressenter. Bolagets engagemang begränsar sig till bidraget, som är en mycket liten del av totalkostnaden, och påtar sig inte något ansvar för den framtida driften. Dessa insatser måste göras för att som tidigare nämnts säkerställa tipsobjekt av god kvalitet även under vintertid om, vilket för närvarande diskuteras, engelska fotbollen beslutar att lägga ned tävlingsverksamheten under denna period vilket skett på andra håll i Europa. Det måste understrykas att detta sålunda ej är något alternativ till engelsk fotboll under de tider som denna tävlingsverksamhet pågår. Dock må framhållas att bolaget genom denna framtida "säkerhetsinvestering" i inomhushallar redan under de tre gångna åren kunnat arrangera extratips samt skapa spelobjekt för Oddset som ett komplement till de engelska matcherna.

Det belopp om 100.000 kronor per år som åberopas på sid 12 i rapporten avser ej kostnaden för rätten till att använda engelska ligans matcher som spelobjekt. Detta belopp avser information om spelprogram, resultatservice etc. Beloppet bör inte jämföras med bolagets satsning på Tipshallar.

Det reklamsamarbete som bolaget bedriver i olika idrottsområden som exempelvis dräktreklam och annonsering i matchprogram är ju i dag ett vedertaget sätt att sprida kännedom om företagsprodukter. Det synes vara naturligt att Tipstjänst med sin starka anknytning till idrotten använder sig av denna form av marknadsföring. De idrottsanknutna spelens huvudmålgrupp är nämligen den idrottsintresserade delen av allmänheten som på arenorna och i massmedia följer matcher och andra tävlingar.

AB Tipstjänst anser sålunda mot bakgrund av vad ovan framförts att de kostnader som revisorerna ifrågasatt ej är att betrakta som direkt stöd, i betydelsen gåva, till idrotten utan har en klart kommersiell inriktning. De ekonomiska uppgörelser som Tipstjänst på detta sätt träffar med idrottsrörelsen utgör naturligtvis ett stöd i dess verksamhet men är alltid förenad med en motprestation från idrotten. Effekten av bolagets insatser är understundom inte direkt mätbara och inträffar ibland på sikt.

AB Tipstjänst arbetar härvidlag på samma sätt som andra fristående statliga aktiebolag och måste även framgent göra de bedömningar av olika marknadsföringsåtgärder och produktutveckling som främjar bolagets omsättning och vinst samt tillgodose kundernas krav på service.

AB Tipstjänsts auktoriserade revisionsbolag TRG Revision Sjöåker AB har avgivit ett yttrande med anledning av den aktuella rapporten från Riksdagens Revisorer.

Revisionsbolagets yttrande bilägges detta brev.

Med vänlig hälsning
AKTIEBOLAGET TIPSTJÄNST
Richard Frigren
Verkst direktör

Betr. Rapport 1988/89:2 från Riksdagens Revisorer

Med anledning av rubricerade rapport har vi i egenskap av revisorer i bolaget följande kommentarer.

1. Bakgrund

Bolaget bedriver spelverksamhet inom ramen för koncession lämnad av regeringen.

Genom val av aktiebolagsformen för bedrivande av företagets verksamhet omfattas detsamma av aktiebolagslagen och bokföringslagen.

Till följd härav krävs extern revisor enligt reglerna i 10 kap Aktiebolagslagen. Bolaget har för närvarande två revisorer varav en är auktoriserad revisor.

I övrigt finns föreskrifter för bolagets förvaltning intagna i bolagets bolagsordning vilken fastställts av Kungl. Maj:t.

2. Revisorernas uppgift

Revisorerna har enligt aktiebolagslagens kap 10 § 7 att i den omfattning god revisionssed bjuder granska bolagets årsredovisning jämte räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning.

De åtgärder som Riksdagens Revisorer ifrågasatt faller med denna definition in under vår granskning av bolagets förvaltning.

3. Förvaltningsrevisionens mål och omfattning

Granskningen av förvaltningen syftar till att klarlägga om:

- åtgärd eller försummelse, som kan föranleda ersättningsskyldighet ligger verkställande direktören eller styrelseledamot till last och om
- verkställande direktören eller styrelseledamot eljest handlat i strid mot aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

Omfattningen av förvaltningsrevisionen varierar från företag till företag till följd av skillnader i individuella förhållanden såsom risksituation och företagets storlek.

4. Bolagets samarbete med idrottsorganisationer

Huvuddelen av bolagets spel sker i samarbete med idrotten där idrottsevenemang av olika slag utgör spelobjekt. Det framstår därför som naturligt om bolagets marknadsföringsaktiviteter inriktas mot detta område.

De kostnader som i Riksdagens Revisorerers rapport rubriceras som stöd till idrotten har enligt vår uppfattning följande inriktning:

- Investeringar i matcharenor i syfte att säkra spelplatser och förlänga den inhemska spelsäsongen.

- Ersättningar till arrangörer för att erhålla spelobjekt och matchresultat.
- Marknadsföringskostnader avsedda att direkt eller indirekt skapa goodwill och medvetande om bolagets produkter och aktiviteter.

Förs. 1988/89:18
Underbilaga

I bolagets årsredovisning för 1987 har ovanstående kostnadsslag benämnts "direkta stöd och ersättningar till idrottsrörelsen", något som måhända är en olycklig formulering men torde ha sin grund i marknadsavdelningens önskan att framhäva idrottens betydelse för bolagets verksamhet.

Investering i arenor och ersättningar till arrangörer ingår som en så naturlig del av bolagets rörelsekostnader att de ej närmare kommenteras nedan.

5. Bolagets marknadsföringsaktiviteter

Bolagets verksamhet har under den senaste 10-årsperioden visat en stadig och mot slutet accelererande utveckling.

Denna utveckling har både sin grund i tillkomst i nya spel och i förändringar på spelmarknaden vilken synes ha vidgats väsentligt under senare år.

En del av förklaringen till att bolaget så framgångsrikt fångat upp en stor andel av denna utvidgning ligger utan tvekan i de marknadsaktiviteter som bolaget investerat i.

Till största delen avser marknadsavdelningens kostnader direktreklam vilken riktar sig till allmänheten.

Till en mindre del utgöres kostnaderna av indirekt reklam där syftet är mer långsiktigt och där omedelbar och naturlig anknytning till bolagets spelverksamhet initialt kan förefalla långsökt.

Vid vår granskning av bolagets förvaltning har vi emellertid ej funnit att dessa kostnader är av rörelsefrämmande natur. Goodwillskapande åtgärder bör vara långsiktiga och ses som investeringar och dess direkta nytta kan vara svår att avläsa.

6. Förvaltningsrevisionell bedömning

Vid vår granskning har vi ej funnit anledning till erinran vare sig mot verkställande direktören eller styrelsen mot vidtagna förvaltningsåtgärder.

De kostnader som nedlagts i form av investeringar, ersättningar och marknadsföringsaktiviteter är enligt vår uppfattning ej i något avseende orimliga.

I förhållande till bolagets omsättnings- och resultatutveckling och vid jämförelse med andra mer konventionella industri- eller handelsföretag är kostnadsutvecklingen för rena marknadsföringsaktiviteter ej onormal.

Att bolaget i hög utsträckning samarbetar med idrottsrörelsen synes naturligt med hänsyn till inriktningen av bolagets spelverksamhet.

TRG REVISION SJÖÅKER AB

Ulf Järlebro
Aukt revisor

Revisorernas förslag

1	Revisorernas granskning	1
2	Över granskningsrapporten avgivna yttranden	3
3	Revisorernas överväganden	4
4	Hemställen	4

Bilaga 1

Innehåll	6
Sammanfattning	7
1 Inledning	7
2 AB Tipstjänst	8
3 Vadhållningsrörelsen	8
3.1 Bestämmelser för vadhållningsrörelsen	8
3.2 Spelformer	9
3.3 Omsättning på vadhållningsverksamheten	9
3.4 Disposition av spelinsatser	10
4 Resultat av bolagets verksamhet	11
4.1 Årsredovisningar för åren 1985–1987	11
4.2 Bolagets kostnader för driften	12
4.2.1 Kostnader för reklam	12
4.2.2 Kostnader för direktstöd till idrotten	13
5 Överväganden	15

Underbilaga 1

Tipstjänsts styrelse	18
----------------------------	----

Underbilaga 2

Balansräkning – Resultaträkning AB Tipstjänst	20
---	----

Bilaga 2

Remissyttrande från kammarkollegiet	22
---	----

Bilaga 3

Remissvar från AB Tipstjänst	23
------------------------------------	----

Underbilaga

TRG Revision Sjöåker	25
----------------------------	----

